

” Jména živých bytostí se píše s velkým počátečním písmenem v následujících základních případech:

- jména, příjmení: *Pavla, František, Smetanová, Jirásek*,
- přezdívky, přídomek: *Ivan Martin Jirous alias Magor, Svatý otec, Sedící býk*,
– ustálená pojmenování blíže neznámých osob (zpravidla autorů uměleckých děl): *Mnich sázavský/Sázavský mnich, Mistr třeboňský/Třeboňský mistr* aj. Bez ohledu na pořadí podstatné jméno – přídavné jméno (přídavné jméno – podstatné jméno) se píše první slovo s velkým písmenem, druhé s malým.
- členové rodin a rodů: *Trojanovi, rodina Machových/Machova, Lucemburkové, Tudorovci, Vítkovec*,
- příslušníci národů, národností, kmenů: *Ital, Skot, Apač, Polabský Slovan*,
- obyvatelé světadílů, států, měst/obcí a jejich částí: *Asiat, Američan, Londýňan, Jihočeš, Poděbradští* (ale *poděbradští měšťané*),
- obyvatelé vesmírných těles: *Marťan* (ale *nebešťan, pozemšťan*),
- náboženské a mytologické postavy: *Zeus, Perun, Panna Marie, Herkules*,
- jména postav z uměleckých děl: *děd Vševěd, Švejka, kapitán Nemo, Popelka, trpaslík Ludvíček, kuň Hatátitlá*,
- jména zvířat: *papoušek Lóra, pes Žeryk, kočka Kikina*,
- některé tradiční tituly: *Jeho Veličenstvo, Její Excellence*.

” Naopak malé počáteční písmeno se píše v případech, kdy se u živých postav vyjadřují:

- povolání: *učitel, zeměměřič, chirurg*,
- hodnosti: *plukovník, generál, major*,
- funkce, tituly: *inženýr, profesor, docent*,
- šlechtické tituly: *vévodkyně z Lancasteru, vévoda bourbonský*,
- antropologické skupiny: *běloch, indián, černoch*,
- náboženská vyznání a řády: *protestant, benediktin, jezuita*,
- stranická příslušnost: *socialista, republikán*,
- členové sportovního klubu nebo jeho přívrženci: *spartan, slávista*,
- příznivci názorových skupin, institucí: *lumírovec, junák, sokol*,
- přídavná jména utvořená od osobních jmen pomocí přípony *-(ov)ský*, pokud nejsou součástí oficiálního názvu: *marťanský, shakespearovský*.

👁️ Stojí za povšimnutí:

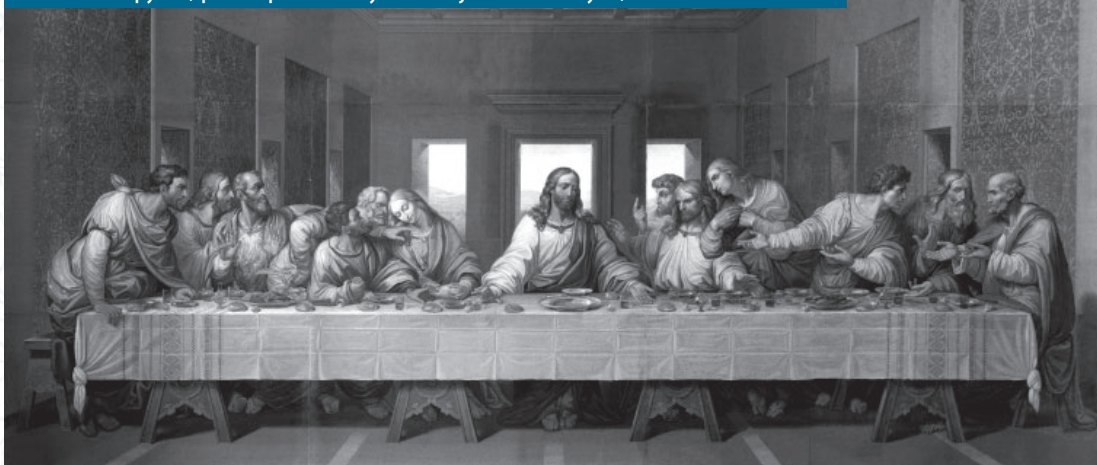
- U Ferdy Mravence se doporučuje psaní obou velkých písmen, Ferda je chápán jako jméno, Mravenec jako příjmení. U jeho kamaráda brouka Pytlíka je to jinak – brouk je obecné označení, Pytlík je chápán jako jméno/příjmení.
- U Červené karkulky se nepovažuje za chybu ani zkrácená podoba Karkulka.
- V některých případech malé nebo velké počáteční písmeno znamenají různý význam. Např. mongol je označení antropologické skupiny, kdežto Mongol je obyvatel Mongolska. Podobně Žid je příslušník národa, kdežto žid označuje náboženské vyznání.
- Když napíšeme *Ježíška* s velkým písmenem, máme tím na mysli malého Ježíše, může to také ale znamenat Štědrý večer / Štědrý den. Oproti tomu *ježíšek* s malým písmenem je synonymickým vyjádřením dárků pod vánočním stromčkem.
- Podobných případů je víc:
 - Zatímco *Silvestr* je osobní jméno, *silvestr* je pojmenování užívané k označení oslav posledního dne roku.
 - *Jidáš* byl apoštol, který zradil Ježíše, *jidáš* se stal označením pro zrádce obecně.
 - *Lazar* byl Ježíšův přítel, *lazar* označuje nemocného, nemohoucího člověka.
 - *Xantipa* byla údajně zlá manželka filozofa Sokrata, proto se také *xantipa* se stala obecným označením pro zlou ženu.

🌟 Zajímavosti:

Bůh se píše s velkým písmenem, když máme na mysli nejvyšší bytost v náboženství uznávajícím jednoho nejvyššího Boha. U náboženství, která uznávají více bohů, se píše *bůh* s malým písmenem (*bohyně Venuše, Mars, bůh války*). S malým písmenem se *bůh* píše při použití v přeneseném významu (*fotbalový bůh Pelé*).

Některým obecným výrazům daly vzniknout literární postavy. Tak postava Harpagona v Molièrově divadelní hře *Lakomec* „dodala“ češtině *harpagona*, tedy lakomce. Jiná postava, Don Juan, se zabydla v jazyce natolik, že ji píšeme *donchuán*, a znamená svůdce. Titulní postava Cervantesova románu *Důmyslný rytíř Don Quijote de la Mancha* obohatil jazyk o *donkichota*, nenapravitelného snílka.

Na slavném obraze Leonarda da Vinciho sedí Jidáš jako druhý po Ježíšově pravici (postava s tmavými vlasy). V rukou drží pytlík, pravděpodobně symbolizující 30 stříbrných, které za zradu dostal.

1. Rozhodněte o každém z následujících slovních spojení, zda se v něm píše malé, nebo velké písmeno:

1) vyvraždění v/Vršovců	pohádkový pták o/Ohnivák
2) b/Brazílská fotbalová r/Reprezentace	g/Generálmajor pozemních vojsk
3) nástup h/Habsburků na č/Český trůn	k/Kubula a k/Kuba k/Kubikula
4) volební porážka d/Demokratů	f/Filozof r/René d/Descartes
5) přejeme bohatého j/Ježíška	p/Pythagorova věta
6) příběhy k/Kačera d/Donalda	o/Ohmův zákon
7) p/Petr v/Vok z r/Rožmberka	h/Horymírův kůň š/Šemík
8) spory j/Japonců s č/Čiňany	s/Sokratova žena x/Xantipa
9) f/František s/Stárek a/Alias č/Čuňas	ř/Rímský b/Bůh války m/Mars
10) d/Daniel a/Adam z v/Veleslavína	a/Americký herec s/Sylvester s/Stallone
11) spory k/Katolíkům s p/Protestanty	v/Vilém z/Zajíc z h/Házmburka
12) v/Vinnetou a jeho k/Kůň i/Ilči	i/Indiánský náčelník r/Rudý o/Oblak

2. Doplňte ke každé definici příslušné slovo. Jestliže nevíte řešení z hlavy, můžete hledat pomoc v tištěných i elektronických slovnících, encyklopediích a dalších zdrojích:

- 1) obyvatel největšího světadílu: _____
- 2) obyvatel největšího německého města: _____
- 3) člen konzervativní strany: _____
- 4) příznivec klubu Baník Ostrava: _____
- 5) nejvyšší představitel univerzity: _____
- 6) obyvatel planety Venuše: _____
- 7) přívrženec učení Jana Husa: _____
- 8) rod vyvražděný roku 995: _____
- 9) člen cisterciáckého řádu: _____
- 10) český nositel Nobelovy ceny za literaturu: _____
- 11) Vinnetouův pokrevní bratr: _____

1. Rozhodněte o každém z následujících slovních spojení, zda se v něm píše malé, nebo velké písmeno:

1) vyvraždění Vršovců	pohádkový pták Ohnivák
2) brazilská fotbalová reprezentace	generálmajor pozemních vojsk
3) nástup Habsburků na český trůn	Kubula a Kuba Kubíkula
4) volební porážka demokratů	filozof René Descartes
5) přejeme bohatého ježíška	Pythagorova věta
6) příběhy kačera Donalda	Ohmův zákon
7) Petr Vok z Rožmberka	Horymírův kůň Šemík
8) spory Japonců s Číňany	Sokratova žena Xantipa
9) František Stárek alias Čuňas	římský bůh války Mars
10) Daniel Adam z Veleslavína	americký herec Sylvester Stallone
11) spory katolíků s protestanty	Vilém Zajíc z Házmburka
12) Vinnetou a jeho kůň Ilči	indiánský náčelník Rudý oblak

2. Doplňte ke každé definici příslušné slovo. Jestliže nevíte řešení z hlavy, můžete hledat pomoc v tištěných i elektronických slovnících, encyklopediích a dalších zdrojích:

- obyvatel největšího světadílu: Asiat (lze i Asijec)
- obyvatel největšího německého města: Berlíňan
- člen konzervativní strany: konzervativec
- příznivec klubu Baník Ostrava: baníkovec
- nejvyšší představitel univerzity: rektor
- obyvatel planety Venuše: Venušan
- přívrženec učení Jana Husa: husita
- rod vyvražděný roku 995: Slavníkovci
- člen cisterciáckého řádu: cisterciák
- český nositel Nobelovy ceny za literaturu: Jaroslav Seifert
- Vinnetouův pokrevní bratr: Old Shatterhand

3. Destrukce!

Kolem dokola stránky napište co nejdelší větu tak, aby se pravidelně střídala slova s velkým a malým počátečním písmenem. Příklad: Fotbalisté madridského Realu vyhráli Ligu mistrů.